

УДК 33.338.338.1

Матковський Богдан,
студент 1 курсу магістратури
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ, Україна
bogdan.matkovskiy2000@gmail.com

ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІЗНЕС-СФЕРИ ПІСЛЯ ВІЙНИ

Повоєнне відновлення країн має багато прикладів після Другої світової війни. Умови сучасного глобального розвитку та економічного стану обмежують наявність прикладів відновлення в Європі.

Є необхідність у здійсненні міжнародного досвіду підтримки та розвитку підприємництва з урахуванням глобальних змін.

Ресурсний потенціал є важливим фактором для адаптивних можливостей регіонального розвитку та підприємницької діяльності.

Швидкість відновлення інфраструктури території визначає процес повернення населення та налагодження нормального життя.

Міжнародна підтримка грає важливу роль при відновленні зруйнованих територій [1].

Для розвитку підприємництва потрібно переосмислити територіальний простір, вивчити досвід інших країн, провести аналіз їх стану та використати проекти з побудови безпечних міст.

Важливим є застосування стратегічного підходу до відновлення з урахуванням європейської орієнтації в питаннях регіонального та економічного розвитку, визначення конкурентних переваг.

Президентом України було сформовано ряд пріоритетів відбудови територій, таких як формування вільного середовища для розвитку малого та середнього бізнесу, проведення реформ у сфері цифрових та безпекових технологій, судової та антикорупційної сфери [2].

Основні перешкоди щодо здійснення та розвитку підприємництва включають:

- Відсутність необхідного рівня платоспроможності серед клієнтів через зниження їх купівельної спроможності, що відбулося серед бізнесу та населення.
- Ускладнення прогнозу розвитку економічної ситуації на внутрішньому та зовнішньому ринку через здійснення бойових дій та непередбачуваності ситуації не тільки з економічного, але й з військового стану.
- Відсутність достатнього капіталу за рахунок пошкодження майна та використання накопичених ресурсів для вирішення більш нагальних потреб.
- Недостатній рівень кредитних коштів для здійснення відповідних операцій серед населення та підприємницьких структур [3].
- Зміна термінів та умов логістичних поставок через руйнування інфраструктурного забезпечення, що призвело до зниження експорту товарів та частини імпорту.
- Складність доставки товарів та послуг на території, де проводяться активні бойові дії, через високий ризик їх знищення.
- Неможливість повноцінного функціонування підприємництва без забезпечення безпеки на всій стадії виробничого процесу [3].

Переведення бізнесу більшості малих підприємців із тимчасово окупованих територій та прикордонних регіонів у спокійніші райони на період активної фази бойових дій призвело до збереження робочих місць.

Основні перешкоди розвитку підприємництва сьогодні: зниження попиту, відсутність необхідних ланцюгів поставок, зростання вартості товарів та послуг, збільшення цін та обладнання, втрата клієнтів та звуження сегменту постачання, вичерпання оборотних коштів та обмеження фінансових ресурсів.

Брак ресурсів впливає на всі сфери виробничої діяльності, тому відновлення розвитку підприємництва на деокупованих територіях

потребуватиме фінансової підтримки з боку держави та закордонних партнерів.

Розвиток нового підприємництва повинен здійснюватися за європейськими стандартами та враховувати екологічність, безпечність та енергоефективність своєї діяльності, заснованої на інноваційній складовій.

Україна потребує створення передумов прозорості та відкритості процесів, для формування довіри серед контрагентів. Створення сприятливого інвестиційного клімату та залучення інвесторів. Важливою є прозорість здійснення операцій для зниження рівня корупції та бюрократії, що позитивно впливає на імідж держави на міжнародній арені.

Необхідна залученість всіх верств персоналу до прийняття управлінських рішень, що формує відчуття причетності до результатів діяльності підприємства тим самим виступаючи як мотивація для розвитку, що сприятиме успішному розвитку та відновленню функціонування підприємницьких структур в Україні в повоєнний період та загальному розвитку держави.

Підприємництво в Україні знаходиться в стані трансформації до нових перетворень, які відповідають європейським нормам економічного розвитку.

Конкурентоспроможність підприємства забезпечується постійною модернізацією та адаптацією до нових умов функціонування. Розробка стратегічних заходів та програм відновлення повинна ґрунтуватися на якісному та кількісному аналізі зовнішнього та внутрішнього середовища.

Успішна реалізація проектів з використанням цифрових та інноваційних технологій можлива не тільки за рахунок бюджетних коштів, але й грантових міжнародних програм та залучення інвесторів [5].

Задля виживання українського бізнесу, за умов ведення бойових дій на території України, необхідно розробити стратегії досягнення одного з альтернативних варіантів, таких як перепрофілювання, зниження собівартості, часткова або загальна ліквідація.

Підприємства повинні зосередитися на збереженні та раціоналізації капіталу, а також на скороченні витрат.

Для вивільнення капіталу можна використати раціоналізацію витрат, зменшення витрат на маркетинг і консалтинг, обмін на зміцнення існуючих ринків і впровадження планів розвитку продукту.

Війна сильно виснажила український бізнес, і багатьом його представникам знадобиться час, щоб відновити свою платоспроможність і повернутися до довоєнного рівня розвитку.

Вступ України до ЄС відіграє вагоме значення в післявоєнному відновленні українського бізнесу, оскільки це відкриє шлях до вільного руху товарів, послуг, капіталу, та усунення технічних бар'єрів для української продукції.

Список використаних джерел:

1. Ekonomichne vidnovlennia Ukrainy pislia viiny [Economic recovery of Ukraine after the war]. *Analitishniy portal «Slovo i dilo» - Analytical portal «Slovo i Dilo»*. Retrieved from: <https://www.slovoidilo.ua/2022/05/02/novyna/ekonomika/ekonomichne-vidnovlennya-ukrayiny-pislya-vijny-radi-prezentuvaly-plan>
2. Ekonomika viiny ta povoiennyi ekonomichni rozvytok Ukrainy: problemy, priorityty, zavdannia [War economy and post-war economic development of Ukraine: problems, priorities, tasks]. *Hromadskyi prostir - Public space*. Retrieved from: https://www.prostir.ua/?news=ekonomika-vijny-ta-povojennyj-ekonomichnyj-rozvytok-ukrajiny-problemy-priorityty-zavdannya#_ftn7
3. Ivanov S. V. Ekonomichne vidnovleuiya I rozvitok krain pislya zbroinih konfliktiv ta voen nevtracheni mozlivosti dlya Ukraini [Economic recovery and development ocountries after armed conflicts and wars: Ukraine's opportunities that have not lost yet]. *Ekonomika Ukrainy - Economy of Ukraine*, 2019. 1 (686), 75-89.
4. Ofitsiyni sait Ministerstva tsyfrovoi transformatsii Ukrainy [Official website of the Ministry of Digital Transformation of Ukraine]. *thedigital.gov.ua*. Retrieved from: <https://thedigital.gov.ua/>
5. Yak derzhava mozhe pidtrymaty biznes v umovakh viiny [How the state can support business in times of war]. *Ekonomichna pravda - Economic truth*. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/20/684363/>